

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

W. A. Mozart:

DON JUAN

OPERA - GLEDALIŠKI LIST: ŠT. 8 - 1954-55

PREMIERA DNE 9. APRILA 1955

Besedilo napisal:
Lorenzo Da Ponte

Prevedel:
Smiljan Samec

Dirigent:
Bogo Leskovic

Režiser:
Hinko Leskovšek

Scenograf:
inž. arh. Ernest Franz

Vodja zbora:
Jože Hanc

Osnutki kostumov:
Alenka Bartl-Serša

Izdelaiva kostumov:
Gledališke krojačnice
pod vodstvom Cvete
Galetove in Jožeta
Novaka

Inspicent:
Peter Bedjančič

Odnosni mojster:
Celestin Sanein

Razsvetljava:
Silvo Šinkovec

Lasulje in maske:
Janez Mirtič, Emilija
Saneinova in Tončka
Udermanova

W. A. MOZART:

DON JUAN

OPERA V DVEH DEJANJIH (OSMIH SLIKAH).

Don Juan	Zdravko Kovač Samo Smerkolj
Komtur	Friderik Lupša Danilo Merlak
Dona Ana	Vanda Gerlovičeva
Dona Elvira	Vilma Bukovčeva Milica Polajnarjeva
Don Ottavio	Miro Brajnik Gašper Dermota Janez Lipušček
Leporello	Ladko Korošec
Zerlina	Maruša Patikova Nada Vidmarjeva
Masetto	Andrej Andrejev

Ljudstvo in godci.

Godji se v Sevilji sredi 17. stoletja.

Fotografije baletne uprizoritve »Nekdanje svečanosti« in »Lisica zvitorepka«, ki so objavljene v tej številki Gled. lista, je izdelal Foto Vlastija

GLEDALIŠKI LIST · OPERA

1954

ŠTEV. 8

1955

MOZARTOV GENIJ IN »DON JUAN«

(Misli in zapiski ob novi uprizoritvi.)

Bližnja dvestoletnica Mozartovega rojstva bo sprožila v vsem kulturnem svetu, na čelu z njegovo ožjo domovino Avstrijo in s Salzburškimi slavnostnimi igrami, vrsto pomembnih proslav in svečanosti, na katere se že zdaj pripravljajo mnoga operna gledališča in koncertna združenja. S tem v zvezi gotovo ni odveč, da tudi naša Opera že letos znova uprizarja nedvomno najboljšo Mozartovo operno mojstrovino, njegovega nesmrtnega »Don Juana«, in da se bo ravno z njim (in z Wolf-Ferrarijevimi »Štirimi grobijani«) v začetku septembra t. l. prvič predstavila tudi na festivalu v Dubrovniku. Povabilo za nastop na Dubrovniškem festivalu, ki s tem poleg dramskih in koncertnih prireditev letos prvič vključuje v svoj spored tudi operne uprizoritve, je gotovo nad vse častno priznanje umetniški zrelosti in zmogljivosti vsega ansambla naše Opere. Nastop naše Opere v Dubrovniku je pomemben tudi zagledelj, ker bo to hkrati nemara prvi poizkus v praksi mednarodnih festivalov, uprizoriti opero izven okvira standardne operne scene, t. j. ne na gledališkem odru ali z odra na plano zgolj preneseni odrski sceni, temveč bo za obe uprizoritvi naša Opera v celoti izkoristila samo naravna prizorišča s trgi in slikovitimi zgradbami, ki jih ima prav Dubrovnik na pretek. Dejanje se bo torej odvijalo pred očmi in malone sredi občinstva (z orkestrom ob strani prizorišča), kar utegne vzbuditi povsem svojevrsten in nenavaden učinek. V pripravah na rešitev te in take, nič kaj lahke naloge sta si režiser Hinko Leskovšek in scenograf inž. arh. Ernest Franz zamislila za »Don Juana« tudi na našem odru novo, skoraj dematerializirano scensko podobo, kakršne v principu nekje podobne rešitve v svetu s pridom uporabljajo zlasti nekatera dramska gledališča, v operni reprodukciji pa poskuša v novejšem času bolj ali manj uspešno uveljaviti v prvi vrsti v Nemčiji Wieland Wagner. Take scenske rešitve zlasti v Operi prav gotovo ne morejo in ne smejo povsod in vselej postati pravilo, če naj ne oropajo nekaterim opernim delom potrebno bogatejšo vizualno predstavo, klasični Mozartov »Don Juan« pa je nedvomno glasbeno in melodično tako bogat in v odrskem dogajanju tako pester in barvit, da mu redukcija na uporabo samo golih scenskih elementov lahko le koristi, zlasti v kolikor bo to na našem tehnično zaostalem odru prispevalo k hitrejši menjavi prizorišč in s tem k hitrejšemu razvoju dejanja.

*

Wolfgang Amadeus Mozart (1756—1791) je osrednja osebnost v zgodovini opere. V njegovem času že dve sto let stara operna umetnost je dobila z Mozartom zaključek nekega razdobja in obenem začetek nove smeri v razvoju te danes tako priljubljene glasbene odrske veje gledališke umetnosti. Nemara

da je ta umetnost po Verdiju in Pucciniju in drugih velikih opernih mojstrih zadnjih sto let danes res na razpotju in da čaka na novega genialnega reformatorja Gluckove in Mozartove veličine, da bi ji utrl nova pota in našel nove možnosti umetniškega izraza, vendar je opera kot odrska umetnost navzlic vsem svojim še tako heterogenim in, kot pravijo nekateri njeni. ogorčeni nasprotniki, neumetniškim sestavinam, izpričala do danes tako trdoživost in tudi ustvarila toliko dragocenih mojstrovin, ki so preživela stoletja in se trdno zasidrala v kulturni zakladnici človeških duhovnih vrednot, da nikakor ne more biti več dvoma, ali bo opera kot umetnost tudi še naprej živela. Če vsa obsežna operna produkcija zadnjih desetletij še ni rodila novega Mozarta ali Beethovna ali Verdija ali recimo tudi Wagnerja in Musorgskega, ni zato kot umetniška zvrst že na robu šmrta, saj se tudi veliki pesniki in pisatelji in slikarji ne rode vsak dan, njihova resnično velika dela pa ostanejo na eni strani kot mogočni spomeniki, na drugi strani pa kot plodno seme za velike kulturne plodove in umetniški izraz prihodnjih rodov.

Tak plod in tako seme je tudi Mozartova umetnost, umetnost čudežnega otroka, ki navzlic svojemu velikemu opusu zrele življenjske dobe pravzaprav nikoli ni dočakal, saj je umrl komaj petintrideset let star, ki pa je v tako kratkem času življenja in dela s svojim genijem prerasel svoj čas vse do današnjih dni. Mozartova dramaturška in glasbena genialnost je dvignila opero kot svojino italijanskega duha iz okovov kovencionalne okostenelosti neapeljske šole, da jo je, obogateno z glasbeno tenko individualiziranimi odrskimi liki, povrnila spet italijanskemu mojstru Rossiniju in velikim glasbenim tvorcem evropske romantike v devetnajstem stoletju. Čisti, neskaljeni in vseskozi izvirni glasbeni navdih pa je pri Mozartu tako primaren in v vseh čustvenih odtenkih tako neizčrpen, da nikakor ni čudno, če nam je njegova glasba, danes še celo, oddih in najvišji vir duhovnega užitka.

Kot čudežni otrok in kot bi slutil, da mu je čas kratko odmerjen, je Mozart že kot šestletni otrok prirejal kot pianist koncertne turnee, v enajstem letu pa je že napisal prvo opero in nato drugo za drugim še deseterico odrskih del, ki so res še nedozorela in ujeta v dotlej konvencionalni italijanski operni stil, ki pa navzlic temu že tedaj v marsičem kažejo nesporno velike skladateljeve talente. Triumfalno pot kot operni skladatelj pa je Mozart začel l. 1782 s svojo opero »Beg iz seraja«, da je nato s sodelovanjem libretista Lorenza Da Ponteja ustvaril »Figarovo svatbo« (1786), »Don Juana« (1787) in »Cosi fan tutte« (1790) ter zaključil z operama »Titus« (1791) in »Čarobna piščal« (1791). Čeprav sta tudi zadnji dve glasbeno izredno lepi in bogati, sta vendar nekoliko manj priljubljeni, ker sta dramaturško in vsebinsko mestoma nejasni. »Figarova svatba«, »Don Juan« in »Cosi fan tutte« pa so še danes standardna dela v repertoarju vseh opernih odrov kot najlepši klasični biseri operne literature. Medtem ko sta »Figarova svatba« in »Cosi fan tutte« ostali živi kot blesteči in domiselni operi buffi, je »Don Juan« svojevrstna povezava komičnega in tragičnega hkrati v tako neprekosljivi popolnosti izraza, da ji kulturna zgodovina upravičeno prisoja prvo mesto.

Libreto za »Don Juana«, čigar zamisel je Da Ponte prevzel po stari legendi o kaznovanem zapeljivcu, ki ji je odrsko podoba prvi dal španski dramatik Tirso de Molina v komediji »Seviljski porogljivec« in so jo za njim prevzeli številni pesniki in pisci do najnovejšega časa, je predložil libretist Mozartu meseca februarja 1787. Mozart je Da Pontejevo ponudbo sprejel in oba sta odšla v Prago, kjer sta v gostilni »Pri treh levih« začela z delom.

Pozneje sta se preselila v viló »Bertramko« in opero dokončala, tako da je že 29. oktobra istega leta doživela v Pragi krstno izvedbo (v italijanščini). Pravijo, da je pri prvi predstavi moralo občinstvo čakati, da so prepisovalci prinesli v dvorano orkestralni material za uverturo, ki jo je Mozart šele prejšnji dan napisal. Dirigiral je skladatelj, orkester je zaigral uverturo brez vaje, a vendar je občinstvo že uverturo nagradilo s priznanjem. Opera je v Pragi uspela nad vse pričakovanje, slabše pa so jo prihodnje leto sprejeli na Dunaju. Še cesar je menda izjavil, da je opera sicer božanska, da pa taka glasba nikakor ni primerna hrana za zobe njegovih Dunajčanov. Da Ponte pa je Mozarta potolažil: »Počakajva, da bo razsodil čas!«

Čas je res razsodil drugače. Mozartov »Don Juan« je vztrajno zavzemal oder za odrom in, čeprav pozno, prodrl tudi do nas: v Zagrebu so ga prvič uprizorili l. 1875, v naši Operi pa 24. I. 1925 (pod glasbenim vodstvom dirigenta Nika Štritofa in v režiji prof. Osipa Šesta). V celoti je »Don Juan« doživel doslej na našem odru štiri uprizoritve in 45 predstav.

Lik Don Juana kot prešernega in porogljivega razuzdanca, ki je nekje tragičen ne zaradi nadnaravne kazni, ki mu jo je za grehe prisodila srednjeveška legenda, temveč zaradi nenehno nepotešljivega gona za iskanjem najvišje čutne lepote, ki mine, preden jo doseže, in je zato obsojen to lepoto iskati in je nikoli ne najti, je postal v literaturi simbol, kakor je simbol tudi Faust ali Don Kihot. Toda medtem ko niti Fausta niti Don Kihota doslej noben glasbeni ustvarjalec še ni mogel enakovredno literarni umetnini upodobiti z glasbenimi, in še celo ne z opernimi sredstvi, je Don Juan prav v Mozartovi operi našel umetniško najpopolnejšo in najbolj trajno odsko podobo, ki je višja in pomembnejša od stvaritev vseh drugih pesnikov in dramatikov pa tudi glasbenikov, ki so se doslej ukvarjali s problemom upodobitve Don Juana.

»Don Juan« je manifestacija nesmrtnega Mozartovega genija.

ZGODBE O KAZNOVANEM GREŠNIKU

Zgodba o španskem plemiču, ki je po vsem svetu zapeljeval ženske, dokler ni bil na skrivnosten način zato kaznovan, je že od nekdaj vznemirjala ljudi. V zgodnjem sedemnajstem stoletju je španski menih Gabriel Tellez, pod psevdonimom Tirso de Molina, prvi napisal igro »Don Juan Tenorio« in odslej je ta snov z enako močjo pritegovala zanimanje pisateljev in gledalcev hkrati. O Donu Juanu niso pisali le Molière, Puškin in Bernard Shaw, tudi Mozartov genij je s svojo opero »Don Juan« poskrbel za nesmrtnost te zgodbe, in v glasbeni pesnitvi je Dona Juana upodobil tudi Richard Strauss. Prav tako se niti pesniki kot Baudelaire, Byron in Rilke niso ognili tako zanimivi priložnosti in so obdelali to snov v svojih pesmih.

Nedvomno je k uspehu te zgodbe mnogo pripomoglo pisano pustolovčevno življenje in nenavadna, nenaravna kazen, ki ga je končno doletela. Literatura pa je pretežno zanimalo ljubezensko življenje in problem tega drznega zapeljivca. Kakor koli že, njegovo skrivnostno življenje je vselej nudilo umetnosti dovolj živahne in fantastične snovi.

Motiv maščujočega se duha, ki se povrne na zemljo, da kaznuje tiste, ki so mu vzeli zemeljsko življenje, zasledimo že v prastari literaturi. Iz starega veka nam je poznanih mnogo zgodb o kamenitih figurah, spomenikih ali okostnjakih umorjencev, ki so od svoje bodoče žrtve sprejeli povabilo k večerji.

V letu 1615 je bila v nemškem mestu Ingölstadt prvokrat uprizorjena ena najbolj znanih takih zgodb »Leontius Drama«. Mladenič gre čez pokopališče in vidi na tleh lobanjo. Norčuje se iz nje in jo sramoti. Za šalo jo povabi domov na večerno zabavo in jo brene za slovo. V mladeničevo zaudenje in v grozo vseh povabljenecv se lobanja zares odzove vabilu in se udeleži za-

bave. Tam je in pije z vsakomer, dokler večina preplašenih gostov ne pobegne. Nato se okostnjak predstavi in mladenič spozna v njem svojega prednika, ki zaradi pregreh svojega sorodstva trpi v peklju strašne muke. Končno ga okostnjak grozeče potisne k steni in ga umori.

Podobno zgodbo najdemo v francoskih baladah petnajstega stoletja. Pripovedujejo o mladeniču, ki gre v predpustnem času mimo pokopališča, kjer opazi lobanjo in jo pobere. Na pusti svečanosti jo nosi kot masko, po končani zabavi pa jo nese nazaj, jo vrže preko grobov in jo smeje povabi na večerjo. Lobanja se mu maščuje in ga zvečer zares obišče. Ko jo uzre, mladenič ves prestrašen zakriči in se zgrudi mrtev.

V petnajstem in šestnajstem stoletju lahko zasledimo tovrstne zgodbe po vsej srednji Evropi. V teh zgodbah se duh odzove vabilu žrtve ali pa pride na svečanost po svojo, nič hudega slutečo žrtev.

Tirso de Molina je v svoji igri »Burlador de Sevilla« učinkovito povezal razuzdančevno zgodbo z njegovo kasnejšo skrivnostno kaznijo. Ena od njegovih številnih pustolovčin se zgodi v bližini palače Dona Gonzale, poveljnika Calatrave. V nočni temi se poveljnikov hčeri izda za njenega ljubimca in jo zapelje. Ko odkrije Ana svojo strašno zмотo, pokliče na pomoč. Njen oče plane na vsiljivca in ga pozove na dvoboj, kjer ga Don Juan umori, narkar pobegne s svojim slugo Catalinánom.

Njune dogodivščine se nadaljujejo, dokler ne prideta mimo spomenika nekakega velikaša. Ko si spomenik pobliže ogledata, spoznata, da je to Don Gonzalo. Na spomeniku je napis:

»Tu leži plemič, ki je bil protipostavno umorjen, in čaka, da se maščuje nad izdajalcem, ki ga je ubil.«

Prizor iz naše uprizoritve »Don Juan« leta 1950:
Ladko Korošec — Leporello in Samo Smerkolj — Juan

Don Juan zasmehuje kip in ga povabi na večerjo. Prestrašeni Catalinán pa poskuša pregovoriti gospodarja, da bi se ne vdal bogokletstvu. Zvečer pride k Donu Juanu na večerjo in zahteva od njega častno besedo, da ga bo naslednji večer obiskal. Kljub ugovorom svojega sluga, se Don Juan vljudno odzove povabilu. V strahotnem okolju pomagata prikazni pogrniti mizo, prirejeno iz nagrobnih kamnov. Ponudijo jima jed iz škorpionov in gadov ter dijačo iz žolča in kisa. Catalinán je pretresen od groze, Don Juan pa ohrani svoje dostojanstvo in pogum. Kip zahteva pokoro za Don Juanove zločine, čemur pa se mladi plemič upira. Duh ga zgrabi za roko in Don Juan začuti plamen, ki mu sežiga telo. Zgrudi se na tla in umre. Nadnaravne sile so kaznovale razuzdanca.

Ta drama, na kateri temelje vse ostale, z Molièrovo »Le festin de pierre« in Mozartovo opero »Don Juan« vred, vsebuje vse važne dogodke, ki tvorijo jedro zgodbe in ki so jih upo-

rabljali poznejši avtorji, četudi se njihova tolmačenja mnogokrat izpreminjajo.

V Molièrovi drami »Le festin de pierre« opazimo nekatere razlike od temeljnih sestavin zgodbe. Don Juan in njegov hlapec Sganarelle prav tako doživljata razne pustolovščine. Vendar Donna Elvira, španska plemkinja, resno ljubi Dona Juana in mu verjame, da jo bo poročil. Ostane mu zvesta do konca in vselej poskuša, da bi ga pripravila do tega, da bi se pokesal svojih grehov, se umiril in zaživel z njo mirno družinsko življenje. V zadnjem dejanju se mu prikaže duh žene, ki je podoben Elviri in ga roti, naj se spreobrne, preden bo prepozno. Končno se prikaže kip in Don Juan konča v plamenih.

Lorenzo da Ponte, ki je napravil Mozartu libreto za Dona Juana, je nedvomno poznal Molièrovo dramo. Vsekakor je zaplet njegove zgodbe precej enak drami »Le festin de pierre«, ki je v osemnajstem stoletju navdihnila

Christopha Wilibalda Glucka, da je na ta motiv napisal baletno glasbo.

Ob koncu sedemnajstega stoletja in v osemnajstem stoletju je zgodba o Don Juanu postala priljubljena po vsej Evropi. Tako je Thomas Shadwell spoznal velike odrske učinkovitosti te snovi. Dodal je nekaj oseb in je s tem odrski učinek še povečal. V njegovi drami se na koncu drugega dejanja prikaže duh Don Juanovega očeta in lopova posvari. Nesramni sin se iz duha le norčuje in nadaljuje z razuzdanim življenjem. V tej drami nastopajo iste nadnaravne prikazni kakor v prejšnjih dramah o Don Juanu, le v prizoru na gostiji uprizori kip s številnimi peklenščki nekakšno igro. Don Juan se z dvema spremljevalcema odzove vabilu prikazni in odide na temno pokopališče, kjer se grešniki srečajo z duhovi vseh svojih žrtev. Neviden zbor demonov prepeva o bližajočem se koncu. Iz zemlje se dvignejo plameni in požro Don Juanovega prijatelja, on sam pa izgine v peklenškem ognju in dimu.

V dobi romantike so pravljčni elementi te zgodbe postali še privlačnejši. Temeljni razplet zgodbe se ni izpremenil, pač pa so nadnaravni dogodki v zgodbi tako vplivali na španskega pesnika Joséja Zorillo y Moral, da je še popolneje izdelal prizore na pokopališču in na gostiji. Okostnjaki vseh Don Juanovih žrtev se udeležijo gostije, kjer duh zahteva zanj pokoro. Don Juan se prepozno zave svojih hudodelstev. Toda v trenutku, ko so duhovi že pripravljeni, da bi hudodelca odnesli, se zgodi čudež. Prikaže se duh njegove prevarane ljubice Inez, ki pove, da so Don Juanu na veke odpuščeni vsi grehi, kajti s svojim trpljenjem se je zanje pokorila in ga tako odrešila.

Aleksander Puškin je dele obeh zgodb združil v kratko dramo. Po raz-

nih ljubezenskih dogodivščinah pride Don Juan na pokopališče, kjer upa, da bo srečal ženo, ki vsako noč obišče grob svojega ranjkega moža. Uspe mu jo pregovoriti za sestanek. Zvečer ukaže Leporellu naj povabi kip, da bi stražil vhod k hiši Donne Anne. Od tu naprej poteka zgodba tako kot pri ostalih dramah.

Povsem različna je bila zamisel Provera Meriméeja. Junak njegovega romana »Les ames du poudatoire« je bil Don Juan iz Marane, ki je bil pod precejšnjim vplivom svojega prijatelja, študenta Don Garcie iz Salamance. Mladi mož je živel podobno pustolovsko življenje kakor Don Juan Tenorio iz drame Tirsa de Moline, ki pa je bilo v mnogih podrobnostih le precej različno. Eden od Don Juanovih lahko miselnih prijateljev stavi, da bi veliki ljubimec nikdar ne mogel zapeljati nune. Don Juan sprejme stavo in gre iskat svojo prvo ljubezen Terezo, ki je stopila v samostan. Slučajno jo najde in jo sklene počakati v bližnjem gozdu. Tedaj nevarno zbolí in v privedih uzre svoj lastni pogreb. V vročici celo zamenja duhovnikovo roko z roko svojega mrtvega očeta. Ko Don Juan ozdravi, se skesa in spreobrne. Precejšen del svojega imetja daruje Terezinemu samostanu, da bi v njem zgradili bolnišnico. Do svoje smrti živi mirno življenje.

Balzacov roman »Elikvir življenja« pravzaprav obravnava staro bajko o kazni in ne toliko običajno zgodbo o Don Juanu. Pri neki pojedini prineso Don Juanu vest, da mu umira oče. Don Bartolomeo, Juanov oče, zaupa sinu, da je nekoč prejel v dar čudežno tekočino, ki jo hrani v kristalni stekleničici. S to naj Don Juan zdrgne njegovo truplo, ki bo oživel. Don Juan pa se odloči, da bo čudežno tekočino raje obdržal zase. Kot grajski gospod

Prizori iz naše nove baletne premiere: Richard Strauss »Nekdanje svečanosti« (Lidija Lipovževa in Gorazd Vospernik; Lidija Lipovževa; štiri silfide; Gorazd Vospernik)

in lastnik velikega imetja začne čednostno živeti. Oženi se s plemkinjo Donno Elviro, ki mu rodi sina Filipa. Po mnogih letih začuti, da mu je konec blizu. Sinu se izpove vseh nekdanjih grehov in ga pouči, kako naj uporabi tekočino. Po njegovi smrti izpolni mladi Don Filipe očetov ukaz in ga s čudežno tekočino namaže po licu. Nenadoma ga prestraši presunljiv krik iz teme in Don Filipe spusti iz rok stekleničico, ki se razbije. Don Juan je mrtev, pač pa je živa njegova glava. Na requiemu se glava norčuje iz duhovnikov in iz množice. Približa se ji opat, da bi jo umiril. Don Juanov obraz pa še bolj podivja, odgrizne opatu glavo in ga tako usmrti.

Nemški pesnik Ernest Theodor Amadeus Hoffmann je poizkušal psihološko razložiti Don Juanov problem. Svojo zamisel je ovil v tipično fantastično zgodbo. V njej opisuje svoj doživljaj ob neki predstavi Mozartovega »Don Juana. V živi domišljiji se mu zazdi, da ga je v loži obiskala pevka, ki poje Donno Anno. Pevka mu pove, da ga je obiskala iz hvaležnosti za zanimanje, ki ga je zanjo pokazal v svojih razpravah. Zatem se vrne na oder, kjer poje svojo vlogo do konca. Ponoči se pesnik vznemiri, vrne se v prazno gledališče, kjer ne najde nikogar in odide domov. Naslednjega jutra mu povedo, da je pevka ponoči, točno ob uri, ko je bil v gledališču, umrla. Sanje romantičnega pesnika so na ta način dale Don Juanovi zgodbi novo potezo.

Charles Baudelaire je opisal Don Juana v čolnu, ki se vozi ob bregovih Styksa. Pelje se mimo starih, izžetih žena, tamkaj zapazi svojega slugo Sganarella in celo svojega Kamenitega gosta. Ogleduje jih s prezirom in zakrknjenostjo.

V zabavni in originalno zasnovani drami nam je Edmond Rostand skušal

prikazati nov pomen in novo vrednotenje filozofskih problemov o Donu Juanu. Uspešno ga je načel in ga s pomočjo njegove samoprevare in dvoprovov o samem sebi privedel do propasti. Drama se prične s prologom, ki nam prikaže brezdaniji prepad. Kip vodi vanj pogumnega mladeniča, vendar Don Juanov pogum tako učinkuje nanj, da mu milostno podari deset let življenja. Don Juan si za svoje novo bivališče izbere Benetke. Ob koncu desetletne dobe se v lutkovnem gledališču pojavi peklenšček v podobi lutke. Kruto ponazori Don Juanovo življenjsko zgodbo in s tem izzove njegov pogum in trmo. Don Juan brez sramu opiše svoje pozemeljske zmage in na kosce raztrga spisek tisoč in treh prevaranih žena. Papirnati kosci plešejo po zvokih peklenščkove piščalke. Mimo se pripeljejo tisoč in tri gondole, iz katerih izstopijo duhovi žena in govore z Don Juanom, ne da bi se ga dotaknile. Nobene od njih ne more spoznati po glasu ali po njeni zgodbi. — V drugem delu drame skuša peklenšček načrtno zlomiti Don Juanov pogum. Z zgodbo sleherne od žena-duhov mu Satan dokaže, da jim je dal to ali ono obliko, še preden so spoznale Don Juana. Pripovedovanje žena rani njegov ponos. Spozna, da so bile najbolj nepomembne stvari vzrok njihovim nekdanjim kapricam. Kako naj bi bil tedaj enak pravim ljubimcem kot na primer Romeu ali Tristanu? Kako naj se njegova prekomerna čutnost meri z njunimi globokimi čustvi? Sedaj ravnajo žene-duhovi z njim tako, kot je na zemlji ravnal on z njimi. Neusmiljeno razderejo njegove iluzije. Njegov ponos se krči, pogum mu plahni in zaupanje popušča. Končno ga peklenšček preobleče v kostum in ga pošlje med lutke, kjer bo nastopal poleg Pulcinelle. Don Juanov ponos in izzivalni

Dva prizora iz »Nekdanjih svečanosti«: Carillon (Nataša Neubauerjeva, Tatjana Remškarjeva, Marija Gradova) in baletni zbor (gavota)

duh sta dokončno zlomljena. Doletela ga je neizbežna usoda.

V dvajsetem stoletju je Georg Bernard Shaw postal eden glavnih tolmačev Don Juanovega filozofskega problema. Dal je poudarek morali višje vrste. Razglabljanja o Don Juanovi kazni ni več. Razgovori Don Juana, Donne Anne, njenega očeta in peklenščka, na katerih temelji njegova drama, so vzpodbujajoče izzivanje dandanašnje morale in njenih običajev. Shawove osebe nastopajo v neobičajnem peklu, ki nudi dovolj zabave onim, ki njegovim užitek niso prerasli. Dobrodošli so obiskovalci iz prav takšnih

neobičajnih nebes, ki si v tem peklu iščejo razvedrila. Ta brezmejni, nedoločeni prostor — pekel, nudi pripravno ozračje za vzvišene razgovore o »zemlji, kjer so smrtniki sužnji resnice«. V teh okoliščinah lahko Don Juan odkrito izpove svoj filozofski nazor, to je, da tako dolgo, dokler si lahko predstavlja nekaj boljšega in popolnejšega, neprenehoma teži k temu, in to do trenutka, dokler tega v resnici ne doseže. Ta nenehna gonja za najvišjim smotrom omejuje njegov ljubezenski užitek le na trenutno slast. — In prav to se zrcali tudi v vseh starodavnih zgodbah o Donu Juanu.

TIPIZIRANE OPERNE VLOGE

(Paul Nettl)

Ze izza pradavnih časov so tipizirane vloge v gledališču zelo pomembne in njihovi začetki segajo nedvomno do starogrških in rimskih iger. V Italiji se je improvizirana komedija uveljavila v srednjem veku in je bila priljubljena prav do osemnajstega stoletja. Imenovala se je »commedia dell'arte« in iz nje se je postopoma izkristalizirala »commedia erudita«.

Bistvo commedie dell'arte so bile predpisane vloge, katerih vsaka je imela svojo značilnost. Nastopajoče osebe so govorile v različnih italijanskih narečjih, dialog pa so izpopolnjevale razne šale, imenovane »lazzi«. Takšno vlogo je imel požeruh Truffaldino v Goldonijevi komediji »Sluga dveh gospodov«. Iz požrešnosti je ljudski humor vselej rad zbijal šale. Zato ni čudno, da Momus (lik iz opere Marca Antonia Cestija »Pomo d'oro« 1667) v svoji sloviti ariji zasmehuje Marsa, boga vojne, prav zaradi njegovega neizmernege teka. Tako se nam tudi Leporello v »Don Juanu« predstavi kot eden takih požrešnežev. Don Juanov predlog, naj bi Leporello pel ali žvižgal, da bi bilo tako konec njegovi pogoltnosti, je brezuspešen. Isto

zamisel lahko najdemo v mnogih komedijah tiste dobe.

Iz rimskih komedij nam je preostala tudi značilna komična vloga vihravega vojaka, ki bahavo in surovo govori o svojih slavnih, večinoma izmišljenih dejanjih. Ta vojak je stari »miles gloriosus«, ki ga v šestnajstem stoletju prepoznamo v kapitanu Spaventu, vojščaku, ki govori deloma v španskem, deloma v napolitanskem narečju. Spominja nas na bahave vojake, ki so se udeležili vojn Karla V. v Italiji. Spavento se tolikanj baha, da ga Arlecchino, druga komična oseba, končno namlati, kar seveda pri poslušalcih izzove mnogo smeha. Stari kapitan nastopa v mnogih operah osemnajstega stoletja: n. pr. ko nastopi grof Aimaviva v Rossinijevem »Seviljskem brivcu« preoblečen v pijanega vojaka, se vede in govori prav kot kapitan Spavento.

Ok. 1680 je kapitana v commedii dell'arte zamenjal Scaramouche oz. Scaramuccia. Tudi on govori v napolitanskem narečju, a je manj surov in se vljudneje vede. Še vedno nastopa v črnem španskem oblačilu, ki ga postopoma zamenja z italijansko narodno

nošo. Da Arlecchino včasih grdo ravna s kapitanom oz. s Scaramuccio, nam pove, da je Arlecchino ljubljeneč poslušalstva. Dejstvo je, da je ni vloge v improvizirani komediji, ki bi ostala živa toliko časa, kot je Arlecchino. Njegovi potomci so Figaro, Leporello in Papageno. Črna krinka in obleka, sestavljena iz stotine krp, različnih barv in oblik, ki jo je nosil tudi grški Mimos v antični komediji, nam kaže, da je med njima neka povezanost. Morebiti izhaja njegov lik iz starega gozdnega demona, ki so ga vselej imeli navado prikazovati s počrnjenim obrazom, kot pripovedujejo antropologi. Ta oseba nastopa tudi v angleških »Morris Dances« in v špansko-mehikanskih Morescah. Po eni strani je Arlecchino neumen in smešen mož iz Bergama, katerega prebivalci so prav tako znani po teh lastnostih, po drugi strani pa bi bil to lahko tudi degeneriran demon iz pradavnine, ki nastopa sedaj v cperi kot anahronističen gost.

Arlecchino, ki je običajno pokrit z značilno bergamsko čepico, je oborožen kot stari Mimos s smešnim mečem, podobnim simbolom na starogrških dionizijskih svečanostih. Arlecchina srečamo tudi na gledaliških odrih ostalih narodov: v Angliji nastopa kot Punch, v Nemčiji kot Hans Wurst itd. Navadno so ti liki povzeli svoja imena po najbolj priljubljeni jedi svojega naroda: starorimski Maccus — po moški, Truffaldino — po gomoljicah, Hans Wurst — po klobasicah, Jean Potage — po juhi, Jack Pudding... itd.

Arlecchino je osrednji lik vseh improviziranih komedij in predstavlja ideal nekolikanj naivnega italijanskega naroda. Ne le, da je zvit in da se samo dela neumnega, temveč rad razkazuje tudi svoje telesne zmožnosti, zna plesati, skakati in nenavadno spretno preobračati kozolce. Čim se prikaže na odru in spregovori v tujem narečju, se vsakogar poloti smeh.

Tipiziran dialog zasledimo v prenekatih italijanskih operah. Na primer

Iz »Nekdanjih svečanosti«: Dva harlekina (Jaka Hafner in Henrik Neubauer)

Arlecchinove šale, ko dvori Zerbinetti, so popolnoma podobne Papagenovim, ko se vrti okoli Papagene. Leporellova šaljiva obtoževanja gospodarja in njegova smešna želja, da bi postal sam gospodar, vse to je le odsev podobnih Arlecchinovih in Pantalonovih norčevanj.

Profesorji in učitelji so bili že od nekdaj tarča dijaških dovtipov in domnevamo, da je bilo tako tudi v starogrških in rimskih časih. Pozneje srečamo v Bologni šestnajstega stoletja doktorja Grazianija, kvasača, ki nikoli ne odpre ust, ne da bi izrekel kakršnokoli globoko misel in se z njo bedasto zapletel. Iz literarnih virov nam je

znano, da je neki Lucio prvokrat upodobil na odru ta lik, ki simbolizira nasprotovanje oblastem, lastnost, ki je prirojena človeški naravi. Seveda je ta doktor član *accademiae*, govori in ve o vsem, kar pa mu ne brani, da ne bi napačno uporabljal besedi *cupido* in *stupido*.

Leta 1680 srečamo doktorjev lik v operi »Sokratovo potrpljenje z dvema ženama«, ki jo je uglasbil beneški skladatelj Antonio Draghi. V tej operi je bil Sokrat prikazan kot velik filozof, ki pa je bil kljub temu predmet zasmeševanja. Pandolfo v operi »La Serva Padrona« in Bartolo v »Figarovi svatbi« sta prav tako podedovala vse značilnosti komičnega profesorja.

V stari napolitanski komediji ni ničesar, kar bi še ostalo sveto. Celo lik očeta je bila vloga, ki je morala prenesti obilo psovovanja. Prikazovala sta ga Tartaglia in Pasquariello, oba jecljavca. Iz jecljavcev se je tedaj rado norčevalo ljudstvo iz srednjih in nižjih slojev, ki je vselej z veseljem preobračalo vse, kar je dobrega, v zabavno. Jecljanje je spadalo tudi v improvizirane odrske šale, imenovane *lazzi*, če naj verjamemo »Spominom« Michaela Kellyja, irskega pevca, ki je Basilia, proti Mozartovi volji, prikazal kot jecljavca in žel s tem velikanske uspehe. Jecljavce srečamo še ob raznih drugih prilikah, tako spoznamo Antonia v isti operi, t. j. v »Figarovi svatbi«, ki prav tako jeclja.

Lik Basilia je potomec starega lopova, glasbenika — *Il musico* — z dvomljivim značajem, ki ima na odru to nalogo, da povzroča zadrego vzbujajoč položaj. Ni le slučaj, da so glasbeniku pripisovali takšne in druge sumljive lastnosti, če pomislimo, da so učitelji glasbe prvotno služili plemstvu kot »*postillons d'amour*« in v druge podobne skrivne namene. Don Basilio v »Figarovi svatbi« nam to odlično prikazuje.

Kot rečeno, je vsaka oseba v komediji govorila v svojem narečju in znano je, da so ta način igranja uporabljali tudi v operi sedemnajstega in osemnajstega stoletja. Opera buffa je v svoji originalni obliki bila le kratka improvizirana komedija med dvema dejanjema opere serie. Tedaj je bila to še prava improvizacija in se ni nasiljala na določeno besedilo, kot je bilo to pozneje. S tem v zvezi naj opozorimo na Vivaldijevo opero »*Orlando Furioso*«. To je bila najbrže prva opera, ki so jo uprizorili na Češkem, in sicer na gradu grofa Sporcka v letu 1723. Prizor s *Serpillom* in *Serpino* je v mnogočem podoben prizorom starih improviziranih komedij. Ona, *Serpina*, lovi moške, on pa je brezobziren, a šaljivec, ki zlorablja njeno osamljenost. Pri tem moramo takoj pomisliti na *Donno Elviro*, ki je vznesena podobna istega lika in ki nastopa tudi v *Piaulovih* in *Terencijevih* komedijah.

S precejšnjo mero improvizacije je bila zasnovana prva predstava *Dona Juana* v Pragi. Zdi se, da je bil ves prizor, ki predstavlja pojedino, narejen nalašč za to zvrst gledališke umetnosti, posebno še zato, ker so godci na odru igrali razne, tedaj znane popevke s *Figarovo* »*Non più andrai*« vred. Zanimivo je, da nastopajo v prvem češkem (t. j. *Stepankovem*) prevodu te opere osebe, ki jih v prvotnem libretu sploh ni. Ena od teh je *Martes*, popularna osebnost tistih dni, ki nastopa v operi kot *Don Juanov* prijatelj in ki se rad prereka z *Leporellom*. *Martes* pokaže *Leporellu* staro listino in mu z njo dokaže, da mu *Don Juan* dolguje denar, *Leporello* mu to listino ukrade in zažge, *Martes* pa pozove praško policijo. Ta prizor so tedaj v Pragi improvizirali in sta si ga osvojila tudi *Schröder* in *Neefe* v svojem prevodu. *Neefeju*, ki je bil poleg drugega tudi *Beethovnov* učitelj, so bili improvizi-

Prizor iz »Lisice zvitoropke«: Štirje artisti (Jaka Hafner, Stane Polik, Slavko Eržen, Henrik Neubauer) in štirje pevci (Friderik Lupša, Danilo Merlak, Janez Lipušček in Drago Čuden)

rani prizori najbrže posebno pri srcu, kar nam dokazuje njegova klavirska partitura Salierijevega dela »Azur«, kjer nastopajo Arlecchino in druge komične osebe.

Znano nam je tudi, da je Johann Peter Lyser, gluhi pesnik, slikar in glasbenik, ki je napisal sloviti Beethovenov portret, izdal ponarejen prevod v odlomkih, iz prizora na gostiji operc »Don Juan«, ki naj bi ga bil domnevno napisal Mozart sam. Luigi Bassi, ki je pel Don Juana v krstni izvedbi te opere, naj bi bil govoril v mešanici italijanščine in nemščine: »V tem prizoru pri predstavi direktorja Guardasonija imamo vselej navado izpreminjati glasbo in besede. Ne ozi-

ramo se na čas in mero. Salimo se in pri tem, ko gledamo v orkester, poje-mo parlando. Skoraj vselej improviziramo. Tako je hotel Mozart.« Vendar je Lyserju v tem težko verjeti.

Morda bi bilo posvetiti več pozornosti umetnosti improviziranja, ki sta jo v Italiji občudovala tudi Goethe in Napoleon in katera se je v dobah prosvetljenstva in razumnštva skoraj popolnoma izgubila. Dandanes, ko se zdi, da pretiravamo v poudarjanju zahtev starih skladateljev, naj bi se vsekakor malo bolj seznanili s pomembnostjo improvizacije v dobah Händla, Glucka in Mozarta, ko se je ta razcvetela na cdru resne opere.

VSE VRSTE MUZIKALIJ

Vam nudi oddelek muzikalij **Državne založbe Slovenije** v Ljubljani, Trg revolucije 19.

Klavirski izvleček oper:

	din
Bravničar Matija: HLAPEC JERNEJ IN NJE-GOVA PRAVICA. Opera množice v 8 slikah. (Klavirski izvleček)	420.-
Kozina Marjan: EKVINOKCIJ. Opera. (Klavirski izvleček)	420.-
Polič Mirko: DESETI BRAT. Ljudska opera v treh dejanjih. (Klavirski izvleček)	920.-
Savin Rišo: LEPA VIDA. Opera v 4 dejanjih. (Klavirski izvleček)	475.-

Orkestralne partiture:

Arnič Blaž: PLES ČAROVNIC	470.-
Bravničar Matija: PLESNA BURLESKA	162.-
Bravničar Matija: KRALJ MATJAŽ. Uvertura	226.-
Bravničar Matija: SIMFONICNA ANTITEZA	345.-
Škerjanc L. M.: PETA SIMFONIJA	440.-
Osterc Slavko: RELIGIOSO za godalni orkester	13.-
Kozina Marjan: ILOVA GORA. Simfonična pesnitev	350.-

— * —

Ukmar V.: ZBORNİK SAMOSPEVOV DO MORDERNE I. in II. del	à 400.-
--	---------

Slovenska glasbena revija:

Izhaja štirikrat letno z obširnimi notnimi in glasbeno-knjižnim delom. Letna naročnina	600.-
--	-------

Naši zbori:

Dvomesečnik slovenskih zborovskih skladb z glasbeno-knjižno prilogo. Letna naročnina	600.-
--	-------

Velika zaloga skladb domačih in tujih avtorjev za klavir, violino in klavir, violončelo in klavir, kontrabas, pihalni orkester, razne instrumente, zborov, samospevov s spremljavo klavirja, glasbene knjige in revije itd.

Zahtevajte katalog muzikalij, ki Vam ga brezplačno pošlje Državna založba Slovenije, oddelek muzikalij, Ljubljana, Trg revolucije št. 19.

»DON JUAN«

(Vsebina opere)

1. slika: Vrt s komturjevo hišo. Noč. Don Juanov sluga Leporello straži pred hišo, da bi se njegov gospodar lahko brezskrbno zabaval. Ob nenadnem hrupu in ropotu pa se naglo skrije. Iz hiše prihití Don Juan, za njim pa Dona Ana, ki ogorčena zasleduje vsiljivca. Juan je namreč izkoristil nočno temo in se vtihotapil k nji, izdajajoč se za njenega zaročenca Ottavio. Ko je spoznala prevaro, je zaklicala na pomoč in mu skušala preprečiti pobeg. Ob njenih klicih prihití njen oče, stari komtur, se zaplete z Juanom v dvoboj in pade zabeđen. Ubijalec in njegov sluga zbežita. Na kraju zločina se zberó Ana, njen zaročenec Ottavio in služinčad. Ano silno prepsne očetova smrt. Z zaročencem Ottaviom prisežeta, da bosta umor maščevala.

2. slika: Pred Juanovim dvorcem. Dani se. Veselo razpoložen se Juan pomenkuje z Leporellom o novi pustolovščini. Leporello naredi Juanu pridigo, očitajoč mu vse neštevilne grehe. Njun pogovor prekine Dona Elvira, ki išče vsepovsod svojega nezvestega ljubimca. Don Juan je takoj ne spozna in jo nekoliko posmehljivo tolaži. Ko mu pa Elvira bolje pogleda v obraz, odkrije v njem iskanega nezvesteža in ga ošteje. Juan se skuša opravičiti, toda prevarana Elvira mu nič več ne verjame, zato jo Juan brž naprtí Leporellu, sam pa se neopazno izmuzne. Elvira občuti Juanov porog, zavoljo česar se še bolj razhudi. Leporello pa ji prigovarja, naj ne misli več nanj, saj ima povsod nešteto ljubic. Pokaže ji register z imeni njegovih tisoč in treh ljubezenskih žrtev, med katerimi so »žene in device, selske, mestne krasotice, baronese in kontese, markizane in princeze raznih lic in raznih let.« Svetuje ji, naj ga pozabi, ker ni vredne ne njene ljubezni ne njene jeze.

3. slika: Kmetje in kmetice z Masettom in njegovo nevesto Zerlino pojejo in se zabavajo. Mednje prideta Juan in Leporello. Ob pogledu na toliko mladih in lepih deklet se večni zapeljivec razveseli, prijazno jih pozdravi in povpraša, ali nemara svatujejo. Zerlina pritrdi, Juan pa se brž ponudi zaročencema za zaščitnika in prijatelja in naroči Leporellu, naj povede svate v njegov dvorec na gostijo, kamor bo čez čas tudi sam privedel Zerlino. Masetto se brani, da bi pustil gospodu nevesto, toda Juan ga groziče odpravi in ostane sam z novo žrtvijo, ki jo z lažnivimi besedami kmalu pridobi. Toda pot jima zastavi Elvira, ki pride v zadnjem trenutku kot rešilni angel in pove Zerlini, da je v krempljih hudega zapeljivca, in mu jo iztrga iz rok. Juan ravno premišljuje, kakšen vrag se je danes zoper njega zarotil, da se mu nobena stvar ne posreči, ko ga prestrežeta Dona Ana in Ottavio. Grešniku je že tesno pri srcu iz strahu, da bo moral odgovarjati za smrt Aninega očeta, a se kmalu oddahne, ko ga Ottavio in Ana ne spoznata, temveč ga celo prosita, naj jima pomaga najti morilca. Vtem spet pride Elvira, ki roti Ano in Ottavio, naj podležu ničesar ne verjameta. Juan se poskuša izmotati iz neprijetnega položaja z izgovorom, da mora popaziti na zmedeno Elviro, da bi si v blaznosti ne prizadeval kaj hudega. Pred odhodom še cinično povabi Dono Ano, naj ga kdaj obišče v njegovih palači. V Ani se ves čas bolj in bolj utrjuje sum, da je prav Juan tisti zločinec, ki ga takrat v noči ni mogla prepoznati: njegove kretnje, glas in postava, vse se presenetljivo z njim sklada. Zato še enkrat podrobno opiše Ottavio, kako se je preoblečen prikradel v njeno sobo in ji nato pred hišo umoril očeta, ki je hotel zapeljivca zadržati. Zdaj je končno spoznala hudobneža, ki jo je osramotil. Ana spomni

Ottavia na prisego, da bo maščeval njo in očeta

Juan se pripravlja na nove podvige. Leporello mu pripoveduje, kako je izpolnil njegova naročila in kako Dona Elvira zoper njega rovavi. Juan mu v prešernem razpoloženju da nova naročila (šampanjska arija).

Zerlina si na vso moč prizadeva, da bi potolažila ljubosumnega Masetta. Ko pa zasliši, da prihaja Juan, se mu hoče skriti, toda Masetto ji veli, naj ga počaka, da bi tako izvedel, kaj je bilo med njima. Masetto se skriva, da bi prisluškoval, a ne vzdrži v skrivališču. Juan ga spregleda, ga skuša potolažiti in ob zvokih godbe iz palače povabi oba na ples. Vtem nastopijo maskirani Dona Ana, Ottavio in Elvira, ki so sklenili zvezo zoper Juana, ča bi se nad njim maščevali. Leporello zapazi maske, Don Juan se razveseli novih gostov in veli Leporellu, naj jih v njegovem imenu povabi na ples in gostijo. Trojica sprejme vabilo in stopi v hišo.

4. slika: Slavnostno razsvetljena dvorana. Vsi gosti so dobre volje, le Masetta grize ljubosumnost, ker se

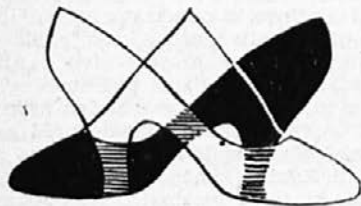
Juan mota samo okrog Zerline. Tri maske vstopijo. Don Juan odpre prvi ples. Menuetu, ki ga igra večji orkester, se pridruži ta še valček in kontradansa. V pisani gneči odvede Juan Zerlino, ki pa začne klicati na pomoč, ko spozna, da je zašla v past zapeljivcu. V zmešnjavi vlomijo gostje v so sednjo sobo, zasačeni Juan pa zvali krivdo na Leporella in ga hoče navidez kaznovati z mečem. Ottavio pa spozna Juanovo igro in nameri nanj svoj rapir. Trojica sname krinke, Juan presenečen spozna zasledovalce, toda v splošni zmeđi se mu zadnji hip le posreči, da se izvije iz nevarnega položaja.

5. slika: Cesta pred Elvirino hišo. Leporello je trdno odločen zapustiti svojega gospodarja, ker mu tako življenje preseda, Juan pa ga pregovori, da še ostane. Don Juan je zdaj zaljubljen v Elvirino sobarico. Da bi laže izvedel svoj načrt, veli Leporellu, naj z njim zamenja obleko, in tako zdaj preži pred Elvirino hišo. Na balkonu se pokaže Elvira, ki še vedno ni prebolela svoje bolezni. Ko jo Juan zagleda, mu šine v glavo nova burkasta

Pravi užitek je kaditi cigarete

Morava

izdelek ljubljanske Tobačne tovarne

**MODNO ČEVJARSTVO
TALAN FRANJO
Pražakova 8**

Izdeluje vse vrste moških in ženskih čevljev po najnovejših inozemskih vzorcih!

Vrši popravila vseh vrst čevljev!
Se priporoča!

misel. Svoji bivši ljubici prične znova hliniti ljubezen, da jo zvabi iz hiše in jo nato prepusti v Juana preoblečenemu Leporellu. Ko jo Leporello odvede, zapoje Juan sobarici podoknično, a še preden pride njegova nova izvoljenka, ga preseneti Masetto z oboroženimi prijatelji, ki mu pomagajo iskati Juana, da bi z njim obračunali. V Leporella preoblečeni Juan se brž še sam ponudi Masettu, da mu bo pri načrtu pomagal. Naivni Masetto se da speljati na led »pomagaču«. Sporazumno odposljeta prijatelje na vse strani na ogled, nato pa preoblečeni Juan premeteno izvabi Masettu orožje in ga pošteno premlati. Na Masettovo vpitje prihiti Zerlina. Masetto ji potoži, kje ga vse boli, ker ga je premlatil Leporello ali kak njemu podoben zlomek. Čeprav se ji smili, ga pokara, zakaj iz ljubosumja počenja neumnosti. Povabi ga domov, da ga bo tam negovala in ozdravila, vendar prej ji mora še obljubiti, da bo opustil ljubosumnost.

6. slika: Ob pokopališkem zidu. Leporello vidi, da se nekdo bliža, zato bi se rad izmuznil. Čeprav ga Elvira prosi, naj ostane pri nji, išče izhoda, a ga v temi ne more najti. Vtem pridejo Ana, Ottavio, Zerlina in Masetto, ki se hočejo maščevati nad ubogim Leporellom, misleč, da imajo pred seboj Juana. Elvira prosi zanj usmiljenja, toda vse njene prošnje so zaman. Ko Leporello vidi, da mu prede trda, se razkrije, da ni on Juan, in prosi na kolenih, naj mu prizanesejo. Zasedovalci uvidijo, da jih je Juan spet prevaril, in Leporellu se posreči zbežati. Zdaj je že tudi Ottavio trdno prepričan, da je nedvomno Juan tisti zločinec, ki je komturja ubil, zato hoče lepova poiskati in z njim obračunati.

7. slika: Pokopališče s komturjevimi nagrobnim spomenikom. Nasmejani Don Juan spleza čez zid, kjer bo najbolj varen pred zasedovalci. Tudi Leporello pribeži za njim in tako spet zamenjata obleki. Juan mu ravno pripoveduje o neki svoji novi pustlovšči-

ni, ki se mu je spotoma primerila, ko se v temi začuje komturjev glas. Nauditi brezvestnež spozna kip starega komturja in v brezmejni prešernosti veli Leporellu, naj v njegovem imenu povabi komturja na večerjo. Komturjev kip prikima in sprejme vabilo.

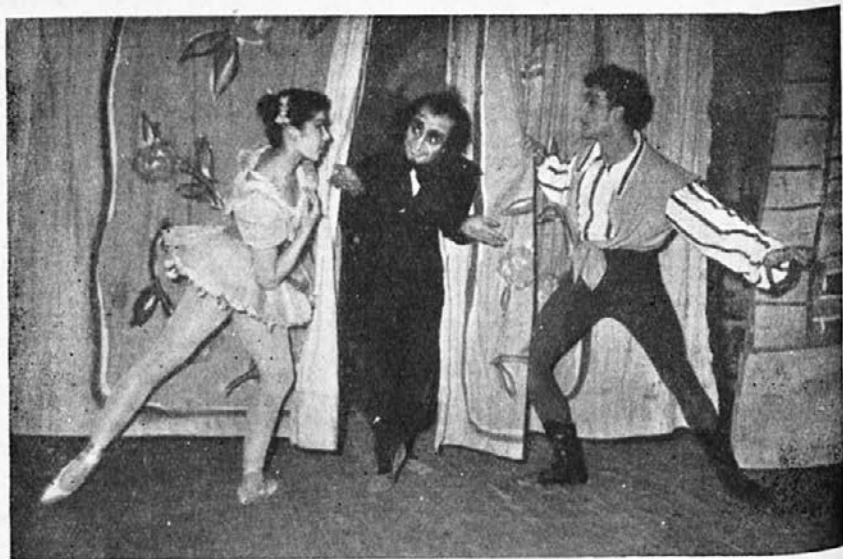
8. slika: Velika jedilnica v Juanovi palači. Juan sedi zadovoljen pri večerji, med katero mu muzikantje igrajo znane točke iz oper, med njimi tudi melodijo iz »Figarove svadbe«. Gostijo prekine Elvira, ki poslednjič roti Juana, naj preneha s takim brezbožnim življenjem. Don Juan pa je nepoboljšljiv in se iz nje le še norčuje. Elvira obupana odide, a pred vrati strašno zakriči. Leporello gre gledat, kaj se zunaj godi, a ko pogleda skozi vrata, tudi on strašno zakriči in jih naglo zapahne. Pred vrati je namreč rajni komtur in trka. Kameniti gost stopi v sobo in pozove Juana, naj se skesa svojih dejanj. A zaman: Juan noče o tem nič slišati. Leporello mu prigovarja in podzemski glasovi ga opominjajo k spreobrnjenju. Še ko seže komturju v ledeno roko, odkloni poziv in kesanje, čeprav ga strese mrz in ga obdajo ognjeni zublji. Komturjev kip izgine, Juan bi rad zbežal iz plamenov, a se v naslednjem trenutku zgrudi zadet od strele. Leporello se prestrašen skrije.

Finale: Ottavio, Masetto, Dona Ana in Elvira iščejo Juana, da bi se nad njim maščevali. Najdejo pa le še Leporella, ki jim pove, s kakšno kaznijo je Juana maščeval kameniti gost. Ker je zločin maščevan, pristopi Ottavio k Ani in jo prosi za roko. Tudi Masetto in Zerlina skleneta končno slaviti poroko. V stilu stare komedije stopijo vsi pred zastor in izpovedo občinstvu nauk prikazane zgodbe: vsak greh prejme nekoč svoje plačilo.

»Kdor greši, ga čaka kazen!

Mi ne gremo še narazen:

Konec je za vse enak!«

Gostovanje baletnih prvakov münchenke Opere v naši uprizoritvi
 »Coppelie«: Veronika Mlakarjeva (Svanilda), Walter Matthes
 (Coppelius) in Heino Hallhuber (Franc)

TRETJI LJUBLJANSKI FESTIVAL

Pred nedolгим sem listal po enem izmed jugoslovanskih tednikov in med drugim v predalih tega lista opazil zemljepisno karto Evrope s središč: raznih glasbenih festivalov v minulemu letu 1954. Slo je pri tem za približno 50 različnih festivalov, porazdeljenih zlasti v Zahodni Nemčiji, Veliki Britaniji, Franciji in v skandinavskih deželah. V Jugoslaviji sta bila zaznamovana dva: v Dubrovniku in Pulju. Od kod je izdajatelj karte črpal svoje podatke, ni znano. Dovolj je ugotovitev, da je pri nas prezrl druge festivale, zlasti pa da je prezrl festival v Ljubljani. Če je to zakrivilo naše uradno mesto, ki bi mu morala biti znana vsaka najmanjša prireditev v deželi, je dovolj žalostno znamenje o nepopolnosti in nedognanosti naših propagand-

nih pomagal, da se pripetijo podobne napake. Navsezadnje ne gre samo za lokalno uveljavitev nekega mesta — hkrati glavnega mesta republike — temveč gre za to, da se s podobnimi kartami pokaže celotna glasbena in festivalska aktivnost v državi, ki ji taki podrobni podatki pač morejo odmeriti določnejši prostor med festivalsko aktivnimi državami Evrope.

Ne glede na to si moramo biti na jasnem: Ljubljana je med tistimi jugoslovanskimi mesti, ki si je že med obema vojnama prilastila zamisel festivalov in jo v izdatni meri uresničevala v različnih oblikah in inačicah. Ta njena festivalska aktivnost v navedenem obdobju je izvira iz bujno razvitega pevskega, gledališkega, glasbenega in sploh kulturnega udejstvo-

vanja slovenskega glavnega mesta, temeljčega med drugim tudi na doseženi kulturni ravni prebivalstva Slovenije. Ni mogoče tajiti, da so kulturne in gospodarske prireditve v Ljubljani med obema vojnoma dosežale svoje namene prav zaradi številne udeležbe prebivalstva iz vse Slovenije, ki jim je bila taka udeležba kulturni dolg, zapadla menica, vnovčljiva tedaj, ko si je dobršen del prebivalstva Slovenije v določenem časovnem roku v Ljubljani že predčasno vneto dogovoril sestanek in prijateljske obiske.

Zamisel o ponovni ureditvi festivalskih prireditev v Ljubljani zato ni nova, morala je samo v novih razmerah zavzeti ustrezní obseg, če gre za to, da pokažemo nedvomno glasbene in različne druge kakovosti v drugačnih oblikah in novih zunanjih okolišnih, kakršne se same po sebi pokažejo po dogodkih, ki so na novo preoblikovali tudi slovenski svet.

Do neke mere je festivalskim prireditvam mogoče nuditi tisto osnovo, ki jo v moderno razgibanem gospodarstvu označujemo z nazivom turizma. Če bi šlo samo za to, potem ima Ljubljana nedvomno take osnove v naravi svojege zemljepisnega položaja, zlasti pa svoje prelepe bližnje in daljne okolice, in bi temu podobne prireditve v časovnem obdobju letnega odmra v dovoljni meri mogli razgibati domače in tuje turiste. Toda te naravne prednosti stopijo nekoliko v ozadje, brž ko ugo-

tovimo stare tradicije Ljubljane, ki se tičejo zglede gojitve kulture v njej.

Misel, ki je vodila ustanovitelje ljubljanskega festivala v novi obliki, zato ni bila samo misel na turistično poživitev mesta v poletju, temveč se je navezovala na nove kulturne pobude v novih okolišnih in možno preoblikovanje prireditev v posebno festivalsko središče, ki bi sčasoma pridobilo veljavo in pomen tudi v mednarodnem turističnem in kulturnem smislu.

Tako je izšla pobuda za ljubljanski festival iz Turističnega društva v Ljubljani, ki je v ta namen izvolilo poseben festivalski odbor za prvo prireditev v letu 1953. Ta odbor so vodile zlasti štiri misli, na podlagi katerih je že prva prireditev dobila izkaz svoje upravičenosti: 1. aktivirati Ljubljano kot glavno mesto Slovenije; 2. manifestirati različne oblike slovenske kulturne, gospodarske, športne in turistične dejavnosti; 3. dvigati raven izobrazbe in kulture našega domačega prebivalstva; 4. preroditi Ljubljano kot žarišče različnih dejavnosti tudi poleti in ji s tem priboriti mednarodni sloves.

V tem znamenju sta bila dozdej dva festivala v Ljubljani, ki se na podlagi dosedanjih izkušenj pripravljata na tretjo festivalsko prireditev, ki bo od 11. junija do 14. julija 1955. Že lani je prehajalo težišče prireditev na kulturno dejavnost, še vse bolj se bo to zgodilo letos, ko je vodstvo prireditev

Vsakodnevno v zalogi vse vrste živili!
 Postrežba hitra in solidna!
 Po želji dostavljamo na dom!
 Priporočamo se!

Trgovsko podjetje z živili
 Kidričeva 5 — Telefon 22-146

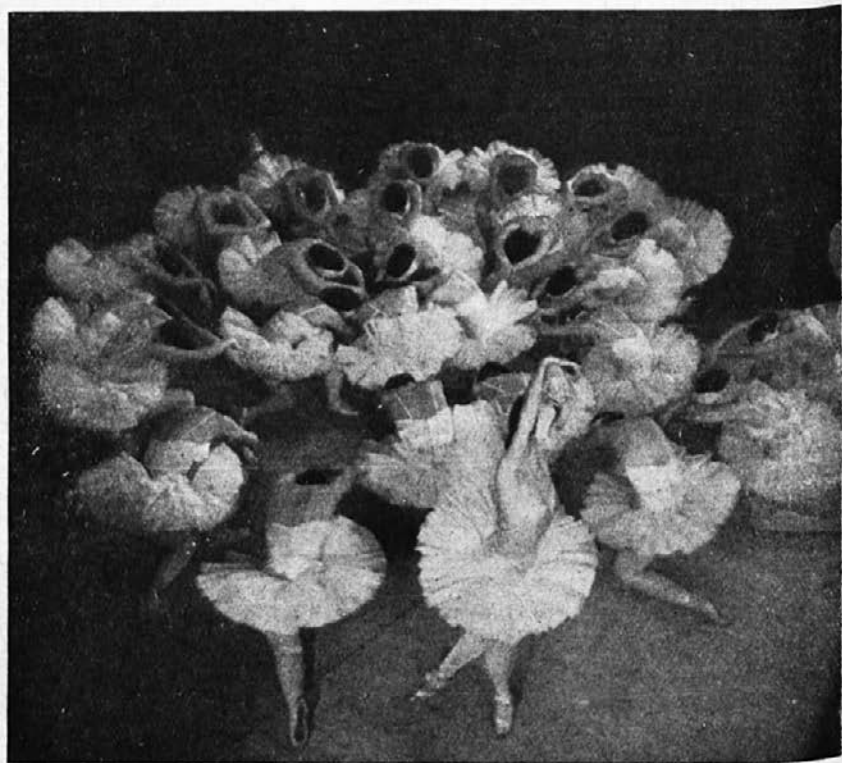

prešlo v roke na novo ustanovljenega zavoda »Ljubljanski festival«.

Ze pri dosedanjih dveh prireditvah je dobršen del glasbenega sporeda nosila Opera SNG v Ljubljani, ki se je kot najodličnejša domača glasbena ustanova s svojo 60-letno tradicijo uvrstila med glavne sodelavce festivalskih prireditev. Nič manj ne bo tudi letos uveljavila svoje visoke kakovostne ravni. Ljubljanski festival je med drugim ena tistih možnosti, ki bo sčasoma na svojih prireditvah zbrala čim večje število odličnih slovenskih

pevcev v staležu različnih opernih in glasbenih ustanov po Evropi in demonstrirala slovensko glasbeno skupnost vsaj enkrat na leto. To pa v okviru izvirno zamišljenih in izvedenih ukrepov, ki bodo vsako leto pridobivali na kakovostni jakosti in številčni udeležbi.

Opera SNG v Ljubljani bo letos sodelovala z uprizoritvijo na novo postavljene opere Musorgskega »Hovanščina«, ki jo bo dirigiral Lovro Matičič, in Hrističevega baleta »Ohridska legenda«, ki ga bo dirigiral dr. D.

Prizor iz Čajkovskega baleta »Labodje jezero«, ki ga bo na III. festivalu v Ljubljani izvajal balet beograjske Opere

Svara, koreografsko postavila pa Pia in Pino Mlakar. Nadalje bo sodelovala pri koncertni izvedbi Verdijeve opere »Aida« in pri večerih opernih arij s solisti idr. Poleg drugih zanimivih prireditvev naj omenimo, da bo nastopila letos tudi Drama SNG v Ljubljani in Slov. nar. gledališče iz Trsta, dalje bo nastopil z dvema prireditvama tudi balet Narodnega pozorišta iz Beograda, več folklornih skupin itd. Vse prireditve so zagotovljene in je preskrbljeno tudi za primere nenadnega dežja itd. Še posebej naj omenimo, da bo z letošnjo prireditvijo odprto novo letno gledališče v Križankah po načrtih slovenskega arhitekta Josipa Plečnika.

Umestno bi bilo, da si občinstvo zagotovi sedeže posameznih prireditvev v

abonmaju. Razpisana sta dva abonmaja A in B, pri čemer si je mogoče izbrati tri skupine sedežev. Cene sedežev v abonmajih so za I. skupino 3200 din, za II. skupino 2400 din in za III. skupino 1600 din. Abonmajska vstopnina je znižana za 20%. Vplačljiva je v štirih enakih obrokih od 1. aprila dalje ali pa v treh enakih obrokih od 1. maja dalje. Za prireditve, ki niso vključene v abonmaje, bo možna rezervacija vstopnic po normalni vstopnini. Festivalne prireditve bodo v Križankah, Unionu, Slovenski filharmoniji, in Drami.

Interesenti dobijo podrobne informacije med uradnimi urami festivalske pisarne v Ljubljani, Dalmatinova ulica 15, I. nadstropje, soba 102 a, (Hotel Turist).
J. T.

SPET DELOVNI JUBILEJ

Kdo od starih abonentov in stalnih obiskovalcev gledališča ne pozna Marije Jančarjeve, ki je trideset let tolikim in tolikim stotisočem stregla pri operni blagajni z vstopnicami za Opero in Dramo in ki zadnjih pet let še vedno opravlja na Upravi SNG vse posle z abonenti? Za vsakega ima vedno ljubezniv smehljaj in vsakomur rada ustreže, seveda, kadar je to mogoče. Ob pomembnejših premierah ali intimnejših gostovanjih le malokdo pomisli, da je naša operna hiša žal mnogo premajhna, da bi mogla sprejeti včasih tudi nekaj tisoč povpraševalcev po vstopnicah, ko pa nima Opera niti šest sto sedežev, Drama pa še manj! V takem primeru je v očeh marsikoga vse te stiske vedno kriva kakršna koli, še tako prijazna blagajničarka, ki bi nedvomno rajši vsem ustregla, kakor pa požirala večkrat ne toliko prijazne očitke pregorelih obiskovalcev. Te in take težave pozna v naši hiši pač najbolje Marija Jančarjeva, saj je prvič sedla za operno blagajno že meseca aprila 1. 1920 in opravljala to ne vedno hvaležno službo

Marija Jančarjeva

do l. 1950. Vendar je svoje delo vedno rada in vestno opravljala in taka je še danes kot patron »svojih« abonentov. Če se zgodi, da je kdaj kaj narobe s predstavami, je prav ona tista, ki je prva in najbolj »huda« bodisi na dirkecijo, bodisi na bolnega solista, ki je povzročil zmedo v repertoarju. Jančarjeva pozna v vsem in povsod samo en kriterij, in to je publika, to so obiskovalci. Zato je ponavadi vedno prva vedela, katera predstava bo »vlekla« in katera zasedba je jamstvo za uspeh. Direktorji včasih pravijo, da je s svojimi sodbami, do kakšne meje kaže dvigniti vstopnino za kako gostovanje, nekoliko preoprezna, vendar bi bil človek, ki jo pozna, malone večkrat prepričan, da izvira ta njena opreznost zgolj iz skrbi, ali bodo njeni varovanci zmogli vstopnino. Bodi kakor

koli, dejstvo je le, da je gledališče ponavadi polno in pri tem je imela tudi Jančarjeva vedno obilo dela in tudi veselja. Saj je res tudi nam vsem, zlasti tistim na odru, lepo pri srcu, kadar začutimo živ stik s polno dvorano, utrip vseh poslušalcev, ki jim zdaj zastane dih, zdaj pa zbudi v njih odmev sproščen smeh. Gledališče je čudno mamljiva reč in kdor prestopi njegov prag v zakulisje, se ponavadi niti on ne otrese več gledališča in niti gledališče njega.

Marija Jančarjeva je pred petindesetimi leti posvetila vse svoje sile gledališču in ostala je ona zvesta gledališču in gledališče njej. Naj se torej na tem mestu spomnimo njenega tihega delovnega jubileja in ji tudi mi iskreno čestitamo in se ji zahvalimo v imenu mnogih!

BELEŽKE

Repertoar italijanskih opernih gledališč:

Milanska »Scala«: La Vestale (Spon-tini), L'Elisir d'Amore, David (Mil-haud), Andrea Chenier, Carmen, Freis-schütz, Die Walküre, Sonnambula, Porgy and Bess, La Bohème, Plamen (Respighi), Il giudizio universale (To-satti), Turek v Italiji (Rossini), Moč usode, Cavalleria rusticana, Prijatelj Fritz (Mascagni), Svetnica iz Bleecker Streeta (Menotti), Traviata, Soročinski sejem, Mavra (Stravinski), Falstaff.

Rim, »Teatro dell'Opera«: Moč usode, Kavalir z rožo, Carmina Burana, (Orff), Amahl in nočni obiskovalci, Knez Igor, Madame Butterfly, Medea, Plašč (Puc-cini), Werther, Tujec (Pizzetti), Ples v maskah, Prijatelj Fritz, Zanetta (Ma-scagni), Tristan in Isolda, Cenerentola, Traviata, Cyrano de Bergerac (Alfano), Faustovo pogubljenje.

Neapelj, »San Carlo«: Jorijeve hči (Pizzetti), Bohème, Guglielmo Ratcliff (Mascagni), Lohengrin, Gianni Schicchi, Medium (Menotti), Siciljske večernice, Parsifal, Don Juan, Sonnambula, Sam-

son in Dalila, Zvedave ženske (Wolff-Ferrari), Boris Godunov, Manon, Madame Bovary (Pannain), Il giuramento (Mercadente).

Teatro di Corte v Neaplju je bil leta 1943 bombardiran in hudo porušen, v preteklem letu pa so ga obnovili in kot otvoritveno predstavo uprizorili v novembru Paisiellovo opero »Don Ki-hot iz Manče«, ki je bila prvič upri-zorjena v Neaplju leta 1769. Opero je po skladateljevem manuscriptu obno-vil Jacopo Napoli.

Teatro Municipale v Piacenzi ima na sporedu Normo, Aido, Adriano Lecouv-reur, Lucio di Lammermoor, Traviata, Glumače in novo opero La Regina del-le Nevi, ki jo je uglasbil Giuseppe Zanaboni.

Tržaški Teatro Verdi uprizarja v tej sezoni: Aroldo (Verdi), Pikova dama, Butterfly, Istrska svatba (Smareglia), **Teatro Rosetti** pa Nabucca in Bohème.

Teatro Comunale v Bologni uprizarja Orffova »Carmina Burana« in Cavalle-rio rusticano, Thais in Stiri grobijane.

Teatro Colon v Buenos Airesu je uprizoril *Bohème*, *Don Juana*, *Mojstre pevce* in *Dallapiccolovo* opero »Il Prigioniero«.

Volksopera na Dunaju je v tej sezoni uprizorila *Nedbalovo* opereto »Poljska kri«, *Prokofjevo* opero »Zaljubljen v tri oranže« (v kateri nastopa tudi *Marjan Rus*) in prvo avstrijsko uprizoritev opere *Carla Orffa* »Die Bernauerin«. Razen tega bo v tej sezoni še na novo uprizorila *Kienzlovega* »Evangeljnika«, *Offenbachovo* »Lepo Heleno«, »Bagdadskega brivca« in »Gianni Schicchija«.

Dessauska Opera je uprizorila novo otroško opero »Des Teufels drei goldene Haare«, ki jo je uglasbil *Franz Peter Müller-Sybel*. Besedilo je po *Grimmovi* pravljici napisal *Horst Ulrich Wendler*.

Opera v Düsseldorfu je nedavno z velikim uspehom uprizorila *Čajkovskega* »Pikovo damo«.

Italijanski skladatelj Franco Alfano je umrl 27. oktobra v *San Remu* v sta-

rosti 78 let. Alfano je znan zlasti po tem, ker je po *Puccinijevi* smrti po njegovih zapiskih dokončal njegovo opero »Turandot«, medtem ko so *Alfanove* opere sicer širšemu občinstvu manj znane. Izmed njegovih del uprizarjajo v Italiji zlasti opere »Vstajenje« (1904), »Don Juanova senca« (1914), »Sakuntala« (1921), »Madonna Imperia« (1927) in »Cyrano de Bergerac« (1936).

Televizijsko operno gledališče newyorške radijske postaje je objavilo obširen spored pod naslovom »Opera v angleščini«. Spored navaja med drugim novo ameriško opero in nekaj na novo naročenih del. *Stanley Hollingswerth* bo napisal libreto in glasbo za enourno opero po *Balzacovi* noveli »La grande Bretteche«, novo opero bo napisal tudi *Lukas Foss*. Izmed ostalih del so na sporedu tudi *Puccinijeva* »Tosca« v novem angleškem prevodu, *Mozartov* »Beg iz Seraja« in *Straussova* »Ariadna na Naksu«. Večina prenosov bo barvnih.

Grosistično trgovsko podjetje z barvami in laki

»MAVRICA«

Ljubljana, Resljeva cesta 1

Telefon številka 21-256, 21-488

priporočā

v nakup vse vrste premaznega materiala, kot laneni firnež, oljnate barve in lake, vse vrste čopičev in ves v to stroko spadajoči material po najnižjih grosističnih cenah v svojih skladiščih, in sicer:

SKLADIŠČE EN - GROS — Ljubljana, Titova c. 33 (Javna skladišča) tel. 32-561.

SKLADIŠČE EN-GROS — Rijeka, Aldo Colonello št. 6, tel. št. 33-07.

Lastnik in izdajatelj: Uprava slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani.
Urednik Smiljan Samec.

Tisk tiskarne »Slovenskega poročevalca«. Vsi v Ljubljani.

TRGOVINE "CVETA"

Stritarjeva ul. 6, Karlovška, Celovška in Litostroj

vam nudijo bogato izbiro
moškega in ženskega perila, trikotaže, pletenin
in lepo izbiro volne — Priporočamo se!

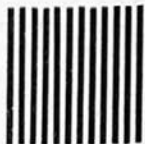
*Kavarna
Slaščičarna*

TIVOLI

LJUBLJANA - CANKARJEVA 6

*Turška kava .
Torte Sladoled*

- Kvalitetno blago!
- Konkurenčne cene!

Kupuj v naših **21** trgovinah!

Sem lepa?
To sem dosegla s
stalno uporabo
Narda kozmetike

TRGOVSKO PODJETJE

UPRAVA: VRHOVČEVA 4

»*Naš vet*«

nudi dnevno v svojih poslovalnicah vse vrste povrtnin, sadja in sadnih sokov! Večja naročila dostavljamo po želji na dom! Priporočamo se!

Ljubljanska

TOVARNA HRANIL

LJUBLJANA, ŠMARTINSKA C. 30

priporoča svoje odlične izdelke:

KAVOVINE: »Proja«, »Star« in »Brazil«
OVSENE KOSMIČE — SPECIALNI
PŠENIČNI ZDROB

PRAŠKE ZA KUHINJE: vanilin, pecilni prašek, cimet, acitron

PUDINGE: najboljših okusov (kakao, vanilin, rum, limona, mandelji)

Ustanovljena 1909 — nad 45 let v službi ljudstva.

TRGOVSKO PODJETJE

»**GOLOVEC**«

LJUBLJANA, PREŠERNOVA 35

Telefon 21-921

Poslovalnice:

PREŠERNOVA 35

PREDJAMSKA 24

ČERNETOVA 23

TITOVA 71

CIGLARJEVA 26

DOMZALE, SAVSKA 1

Prepričajte se o solidni in dobri postrežbi in konkurenčnih cenah.

MODERNI • POCENI
SOLIDNO IZDELANI

SONOVIPOMLADANSKI
MODELI

O B L E K
P L A Š Č E V
K O S T U M O V

VELEBLAGOVNICA
Nama

LIUBLJANA

Proti bolečinam vseh vrst (glavobola, zobobola, revmatičnim bolečinam, nevralgijam itd.)

zahtevajte v lekarnah

le originalno škatlico tablet **COFFALGOL**
ali tablete z močnejšim učinkom **PHENALGOL!**

Izdeluje: *Lek* — Tovarna farmacevtskih in kem. proizvodov
L J U B L J A N A

Tovarna čevljev »ALPINA«, Žiri
vam v svojih prodajalnah:

Kardeljeva ul. 3 in Stritarjeva ul. 8 v Ljubljani
nudi kvalitetno obutev po zmernih cenah!

Obiščite nas in prepričali se boste o kvaliteti naših izdelkov!

Industrija volnenih tkanin

»BRANKO KRSMANOVIĆ« PARAČIN
Tovarniška zaloga za LR Slovenijo
LJUBLJANA, Mestni trg 21, tel. 20-920

Sporočamo cenj. odjemalcem, da imamo stalno v zalogi vse vrste sortimentov blaga za obleke, plašče itd., strojno in ročno volno

AVTOMOBILISTI! Ko obiščete Ljubljano,
vam strokovno uredi vaše vozilo

AVTOSERVIS

PREŠERNOVA 22

»AVTOTEHNA«

LJUBLJANA, Celovška c. 38
BEOGRAD, Brankova ul. 18

Ima v svojih konsignacijskih skladiščih stalno na zalogi veliko izbiro nadomestnih delov za vozila tovarn: GENERAL MOTORS: Opel, Chevrolet, Pontiac, Oldsmobile, Buick, Cadillac, GMC, Vauxhall in Bedford — OM: OM - Supper Orione, OM-Orione, OM-Super Taurus, OM-Taurus, OM-Leoncino, kakor tudi ves avto-, elektro- in dieselmaterijal koncerna BOSCH. Poslužite se naših najmodernejših servisov GM, OM in BOSCH v Ljubljani, Celovška cesta 38 in BOSCH servisa v Beogradu, Karadordeva ul. 63.

Grosistično trgovsko podjetje

»Tekstil«

Ljubljana - Ciril-Metodova 3

„TORBICA“ LJUBLJANA,
Jesenkova 3
Telefon: 21-324

izdeluje kovčke, aktovke, damske torbice, listnice in denarnice ter se priporoča cenjenim odjemalcem!

TOVARNA BARV IN LAKOV
"COLOR"

MEDVODE - SLOVENIJA - JUGOSLAVIJA

izdeluje:

firneže, oljnate barve, podvodne barve, lake, emajle, steklarski kit, umetne smole, nitrolake, špiřitne lake, trdilo za obutev

IZDELUJE NAŠE DOMAČE PERZIJANCE,
POPRAVLJA IN OCENJUJE VSE VRSTE PREPROG

ČILIMI

Obrtniško proizvodna zadruga z o. z.

ZAGREB, Tomislavov trg 20-I. - Tel. 34-817

Prodajalne: ZAGREB, Masarykova 13, telefon 23-331

LJUBLJANA, Mestni trg 15, telefon 20-894

Pohištvo po želji - Pohištvo serijsko - Rezan in tesan les, lesonit, parket, vezane in panel plošče itd., itd. - Vam ob vsakem času dobavi po konkurenčnih cenah

„LES - LJUBLJANA“

Centrala za FLRJ, Ljubljana, Parmova 37

ali naše poslovalnice v vseh večjih mestih. - Lastni atelje za notranjo opremo.

„JADRAN“ TOVARNA ČEVLJEV
MIREN PRI GORICI

Vam nudi svoje kvalitetne izdelke v lastnih prodajalnah:
SOLKAN, ŠEMPETER PRI GORICI, POSTOJNA, ILIRSKA BISTRICA in REKA, Trg Ivana Koblara 2.

ALKO
Liqueur Special

NARAVNI KVALITETNI IZDELKI S IZJASNI OPIREMI S POSEBNIMI ZAHODNI!

CHERRY BRANDY
Crème de Café
MYRTILLUS
CRÈME DE CACAO

ALKO DESTILIRJA IN TOVARNA IZDELKOV LJUBLJANA

GOSTINSKO
PODJETJE

„Primorje“

z obratoma

„Primorje“, MEDVEDOVA
ULICA

IN

„Split“, KAVŠKOVA ULICA

vam postreže s toplo in mrzlo
hrano kakor tudi z izbranimi
pijačami

SE PRIPOROČAMO!

MARIBORSKA TEKSTILNA TOVARNA MARIBOR

PREDILNICE — TKALNICE — BARVARNE — TISKARNA — APRETURE

PROIZVAJA:

bombažno prejo, sukance za šivanje in vezenje, hlačevino, klote, bombažne podloge in podloge iz umetne svile, flanel, popeline, cefirje, kretone, tkanine iz bombaža in stanične volne ter imitacije shantunga. Vse naše tkanine iz stanične volne kakor tudi shantung so apretirane proti mečkanju in so opremljene s posebnimi zaščitnimi znaki, ki jamčijo za obstojnost apreture tudi po večkratnem pranju.

IZVAŽA:

sukance za šivanje, hlačevino, klote, svilene serže, popeline, cefirje, kretone ter tiskanine za moško perilo in ženske obleke.

UVAŽA:

stroje, barve, kemikalije, utenzilije itd.

Vsi naši izdelki so znani po izredno dobri kvaliteti in nizkih cenah.

MARIBORSKA TEKSTILNA TOVARNA, MARIBOR

Poštni predal: 9 - Telefon: 24-32 - Brzjavni naslov: Tekstiltvor, Maribor
NB podr. Maribor, št. 6403-T-12.

Zapomnite si,
da boljših
bonbonov od

„ŠUMI“
ni!

Poskusite naše
specialitete:

- FONDANT
- ŽELE
- MELITA
itd.

„Tekstil-Obutev“

na veliko

LJUBLJANA, Nazorjeva ulica 4

Stalna zaloga tkanin za večerne moške in
ženske obleke.

Največja izbira tekstilnih potrebščin za
opremo gospodinjstva.

KRAŠ
505
SA CRTOM

KRAŠ
COKOLADE BONBON

KRAŠ

JAGETIC

